

НОВИЙ ЧАС

ІЛЮСТРОВАННИЙ ПОЛІТИЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ЧАСОПИС

Ч. 18.

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В ТИЖДЕНЬ.

Рік II.

ПЕРЕДПЛАТА в КРАЮ
місячно 2.400.000.
В Америці річно 4 долара.

АДРЕСА:
„НОВИЙ ЧАС“ Львів, Руська 18.

ПЕРЕДПЛАТА ЗА КОРДОНОМ
місячно рівновартість 16 кар. чег.
одно число 156 вч.

9. 10. Березня 1814. — 1861. — 1924.

Ювілей Шевченка.

Рада Народніх Комісарів України установила 11. березня ц. р., як день ювілею в 110 літні уродини Шевченка.

Шпіонажа.

В Варшаві переведено ревізію у деяких військових урядників. Ревізія дала докази, що її урядники стояли на услугах совітів. Передавали їм всі акти військової природи.

Гарний довг.

Франція, по словам англійського міністра скарбу, винна Англії не більше і не менше, як 622,289,458 фунтів штерлінгів.

Заграничний пашпорт.

Заграничний пашпорт від нині коштує 500 золотих, значить около

750 мільонів марок пол. Візо коштує 170 золотих. Чи тепер зможе хто виїхати з Польщі?

Рада Комісарів

затвердила склад Ради Праці і Оборони. Входить до неї: Цюрупа, Троцький, Красін, Сокольников, Дзержинський, Томський, Пятаков, Крижановський і Рудзутаг.

Вальоризаційний франк від 8—10. III. 1,800.000.

Франк тютюневий від 1. III. до 8. III. 1,800.000.

Франк залізничний і поштовий від 1—15. березня 1,800.000.

Шевченко в молодім віці.

В Імени Річвесполитої Польської!
Суд окружний карний, яко Трибунал пресовий у Львові, рішив на внесок державної прокуратури, що зміст часописи „Новий Час“ число 14. з дня 24. лютого 1924 в артикулі під заголовком: 1) „Страшна подія в поліційних арештах у Львові“ в уступах між словами: а) форма Попереднього тижня б) Райнлейдера з: А тимчасом рівнож в) пять послідніх слів артикулу. — містить в собі ество виступку з §

300. з з. к. узнав доконану 21. лютого ц. р. — конфіскату за оправдану — і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того друкового письма. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862. Д. л. д. Ч. б. ех 1863. а іменно засудження за переступство на гривню до Мп. 4,000.000. Львів, 22. лютого 1924.

(Підпис вечиткий).

Не скуеш душі живої і слова живого...

84 роки минає від хвили, як появилася „Кобзар“ Т. Шевченка. Ця невеличка чародійна книжечка мала більший вплив на судьбу українського народу, чим не одна кривава війна: вона почала новітню добу його розвитку, політично свідоме своїх цілей життя.

До появи „Кобзаря“ не було української нації у політичному розумінні. Не було ні одної її верстви, яка зберігала б українські державні традиції з метою їх відновлення. Завалосьби, що геройські зусилля козацтва пропали. На межі двох світів, під ударами диких орд оборонювали вони колись просте фізичне існування нації. Плядь за плядею відбивали землю, орошували її своєю кров'ю і волочили кістками; границю батьківщини значили могилами-курганами; вчилися пісень від вітру степового. Ось там, у степу, у безупинній боротьбі, важкій обороні батьківської віри і землі вони найшли тонесеньку нитку української державної традиції і звязали її з князівською спадщиною. Почались могутні спроби відновити українську державу. Вони покінчились невдачею і оставили по собі Андрусівський договір, як зразок залагоди співжиття сусідів України. Її поділено чужими кордонами. Оставили ще й указ про скасування гетьманщини московсь-

кою імператрицею: він, цей указ глумливо і упокорююче провчив, як виглядає зичлива сусідська протекція...

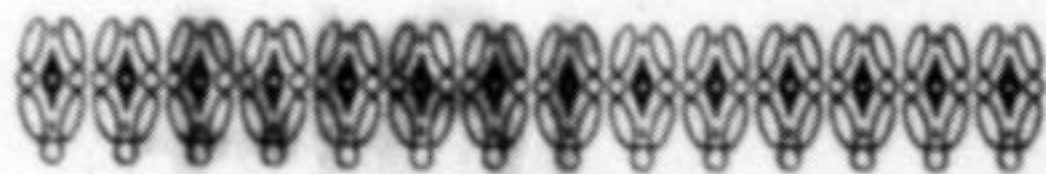
Так, української нації не було! Були темні маси, без ясних бажань, маси невільників-кріпаків. Верхи нації пішли у найми до сусідів панів. І найкращі уми, які згодом появились, Котляревський, Гребінка, Квітка Основ'яненко, і які започаткували українське культурне відродження, не розуміли політичних завдань української нації. Вони захоплювались народньою піснею і одежою так, як можна було захопитися гарною квіткою або зоряним небом. Їх захоплення нікого не болло ні пекло.

Аж Шевченко, цей вихованок низів, що сам пережив усю драбину їх тілесних і душевних страждань, що зрозумів їх зітхання в козацькій пісні

начеркнув відразу ясно і недвозначно історичні стремління української нації: національне визволення (з під московського ярма) і соціальне відпоміщицького видичку і кріпацтва). Прості і зрозумілі слова „Кобзаря“ відчеканювали болі і страждання українських мас і несли їм проповідь свободи. Від сотень літ це був перший різкий крик протесту, могутнє бажання волі, руїною і лихо

літтем незнищеною туга за своїми державними формами. „Кобзаря“ зрозумів однако Лемко з Боднарівки і український кольтоніст Зеленого Клину на далекій Сибірі і слухав їх з тасмною дрожю і затасним віддихом. Перед 80-и роками зустріли Шевченка як пророка.

Недавно були ми учасниками і свідками другої спроби відновити українську державність. І знова ця спроба покінчилась Андрусом — Ригою і перечеркненням останків українських політичних надбань в Москві 1923 р. Та чи бувби цей порив можливий без „Кобзаря“. — Ледви! Остання Українська Революція не мала б без нього таких ярких національних і соціальних форм, не була б захопила такі широкі маси народу.

Люті звірі
Прийшли в овчій шкурах
І пазурі розпустили:
Ні гори, ні мури
Не сховають. Розіллється
Червоне море
Крови, крови з дітей наших!

ВОЛ. ДОРОШЕНКО.

Невмирущий Кобзар.

Минають десятки літ, як не стало великого нашого співця народнього, що дав нам „Кобзар“, а слава його не тільки не меншас, а навпаки щораз зростає, потужніє. Сказав колись Куліш про поезію Тарасову, що це, мовляв, вино, веселящє серце — і правду широмовив. І як вино, з літами не лише не псується, а навпаки, набирає сили, духу й тонкого смаку, так і „Кобзар“ Шевченка для кожного покоління українського нову м'ць, нову силу животворящу має. Щораз — то нову красу в поезії його віднаходимо і не годні намилуватися: так і до серця й до розуму промовляє безсмертний „Кобзар“. В особі бо Тараса маємо дві постаті в одній злиті — великого натхненного борця за волю, за правду, за рідну Україну й не менше великого мистця, майстра Слова. Ця сила таланту — в поета від природи. Шевченко вже вродився талановитим, але вмінє во-

лодіти цим природним даром здобув невпинною працею над собою, над своєю світою серед тяжких життьових обставин. Тільки завдяки цій праці зробився він тим, чим є для нас — невмирущим нашим поетом, незвичерпанним джерелом краси й сили..

У нас, правда, люблять повторяти, що Шевченко був самоук, автодидакт, розуміючи під цим мало що не нуцтво, а в усякому разі малограмотність.

Це дурний, образливий і для поета і для нас самих погляд. Повстав він із того, що Шевченко був кріпаком, а не паничем. Батько не наймав інструктора до нього, а вчився будучий поет спочатку у звичайній сільській школі, як і пристало мужицькій дитині. От благородні паничі й крутили носом. Та ще й писав Шевченко не благородною мовою, а мужицькою, через що його писання навіть освіченим панам усе відгонили дьогтем. Так висловився про Шевченка один із визначніщих московських письменників — Белінський. Московським і польським панам Шевченко мусів

видаватися грубим хлопом — бунтарем, гайдамакою і вони часто дозволяли собі на його адресу казати — мужик неосвічений. А за цими панамі і з нас люблять повторяти і то навіть не твердокам'яні якісь москвофли кацапи, а й наші такі патріоти.

Не подумайте люди, що малограмотна, неосвічена людина не написала б таких чудових, таких не звичайно мистецьких віршів: самого природнього хисту тут мало.

Тільки в останніх часах почали звертати увагу не тільки на те, про що писав Шевченко, себто не тільки на зміст його поезій, але й на те, як саме писав, як складав він свої поезії, себто про їх зовнішній бік, про їх склад і уклад, чи то про форму їх, сказавши по вченому.

І от дослідники, розібравши, роздивившись гаразд, прорекли в один голос, що Шевченко був заравом і великим майстром віршування, що випередив він під цим оглядом багатьох новіщих поетів. Саме тепер, в останніх часах почали поети уживати таких віршо-

Популярність Т. Шевченка.

Багато говориться про популярність і поширення творів Тараса Шевченка між українським народом. Справді, перебуваючи на Великій Україні переконався я, що Шевченковий „Кобзар“ найбільше розповсюджена книжка між простолюдином. Часто заходячи в хату селянина подибував я дві книжки: „Житіє святих“ або біблію і „Кобзаря“.

Та щоби дати наглядний доказ популярності творів Шевченка й великої пошани для нього, наведу два приклади на це.

Один галицький старшина, що служив у армії Натієва, оповідав мені ось який випадок:

„Ми їхали вже від пару днів доїнськими степами в сторону ріки Дону. Люди й коні вже були такі помучені, що треба було подумати за відпочинок. На щастє, з балки показалося село й ми вїхали до нього. Село було невеличке й нашій частині не дуже вигідно було. Я пішов по селі шукати для себе місця, але всюди вже було повно. Тільки подальше від села стояв на полі хутірєць, до якого ніхто не заїхав. Я подався туди. Підходжу під загороду: всюди позамикано. Пробую хвіртку, не подається. Застукав я в браму й жду. Ніхто не відзивається, тільки собака залаяла коло стайні. Думаю, певно нікого нема. Хотів уже вернути в село,

коли чую, хтось підходить до воріт.

Жду...

За пару хвиль відчинилася хвіртка й передомною станув старий сивоусий дід у сорочці й білих штанах. Зпід білих довгих брів дивились на мене гострі, непривітні очі.

— Чого тобі треба?! — запитав невдоволеним голосом.

— Прийшов у хату проситись — відповідаю. — Чи не можнаб у вас, діду, переночувати?

— А хто ти такий?

— Старшина Української Армії.

— Ти, значить, Українець?!

— Українець!

— А знаєш, хто такий був Шевченко?

— Знаю!

— Ану кажи!

Я рад не рад мусів розказувати все, що знав про Шевченка. Дід слухав, слухав, а далі каже:

— А скажи щонебудь з пам'яті.

Я почав „Розриту могилу“.

— Досить! — перервав дід. — Бачу, що не обманюєш!

— Просимо в хату! — і отворив на розтвір ворітця.

Жив я після цього в старого козака через три дні. Добре мені було, було як дома. Дід любив мене, як свого сина. Вечерами

витагав за зволока „Кобзаря“ і читав голосно, мов святу книгу“.

Другий випадок оповідав мені артист українського театру Коханенко. Він розказував про свою подорож крізь чорноморські степи:

„Здїбав я на степу величезну отару овець, що паслася під су горбом. Переїзджаючи попри неї завважав я, що чабан сидить і читає книжку. Мене це здивувало. Закортїло побачити, що саме читає той відлюдок, який щїле боже літо блукає з отарою по степах. Підходжу до нього й починаю розмову.

Чабани народ маломовний і не люблять балачки. Але все таки я витягнув з нього багато цікавого. Книжка, яку він читав, був „Кобзар“ Шевченка. Крім неї, мав іще Євангеліє. Чабан розказав мені, що вони майже всі письменні. Вибираючись на цілого пів року в степи з отарою, беруть зі собою тільки дві книжки — „Кобзаря“ і Євангеліє. Вони їх одиницями товаришами серед безмежних піль. З ними чабани балакають і ними розважаються. Як я потім довідався — говорив Коханенко — це не відокремлений випадок, але загальне явище. „Кобзар“ такий поширений між Українцями, що дійшов навіть до чабанів овець на степах“.

З того бачимо, який близький, який рідний Шевченко для української душі. ..ого думки, розсіянї майже сотку літ тому, запали на добру землю, на душу нашого

вих складань, які давно масмо в Шевченка. Ці дослїди показали, що Шевченко свідомо над цим працював, тим більше, що в однім часі переважає у нього один спосіб віршування, а в другім інчий.

Невчена людина не потрапить писати так, як Шевченко. А що Шевченко був освічений чоловік, бачимо це навіть із змісту його творів. Знаємо з життєпису його — аджеж він скінчив у Петербурзі вищу малярську школу, так звану „Академію Мистецтв“. Тут учено не тільки малярства, а й взагалі ріжних інчих предметів як і в кожній середній школі, тільки, що на мистецтво звертано найбільшу увагу. Але скінчивши школу учень виходив людиною інтелігентною. — А Шевченко невдоволявся шкільною наукою — він і підчас шкільної науки й опісля запопадливо дбав про свою освіту, багато читав та багато й переймав від інчих учених людей, бо обертався він, від часу, як визволився з панщини, серед людей світлих, серед людей в тім часі найпоступовіших. Свідомом цієї любови Шевченка до

книжки є його листування, де він часто просить прислати йому ту чи інчу книжку, а вкінці чимала власна бібліотека, яку зіставив по смерті. Таку численну бібліотеку, як мав Шевченко з певністю у нас мало хто й має з так званих інтелігентів, навіть заможніших. Отже годі величати Шевченка неучом. Він на свій час був людиною вповні освіченою, людиною, що в інтелігентнім товаристві того часу почував себе зовсім вільно, як рівня інчим.

От що каже про Шевченка його приятель Куліш, який його добре знав:

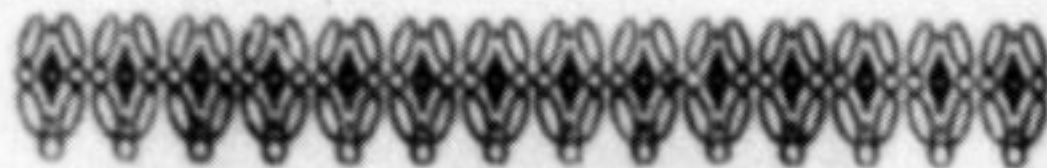
„На Шевченка — часто чуєш — здаються: що ось, мовляв, мужик, з крепаків вийшов і в школах, не бував, та які розумні речі глаголав!... Ой, ой! колиб то всі знали, що то за головагий був чоловік той Шевченко, і яку він школу пройшов, попомірявши того шляху, що бодай, каже, більш не міряти і поживши в столиці з усякими людьми! Ми знали Шевченка тоді, як він написав, що найвищі свої недруковані думки. Не було книжки живої і животворящої, щоб йому

в руки попала та й лежала в його непрочитана. Пушкіна він знав на пам'ять, дармо, що писав не його мовою, не його складом, а Шекспира возив із собою, кудиб ні їхав. Щеж незабудемо, що Шевченко добре працював над малярством і розкидав розумом по всіх малярських школах: то мало хїба там було корму для його голови? — Обїздив Шевченко всю Україну, переговорив з тисячами всякого люду, то це хїба не наука, не бібліотека життя людського? Чували ми його критичні розправи з його уст і дивом не раз дивували, як він глибоко входив у саму суть літературного діла“ (див. твори Куліша, вид. „Просвіти“, книж. 6, стор. 503—504).

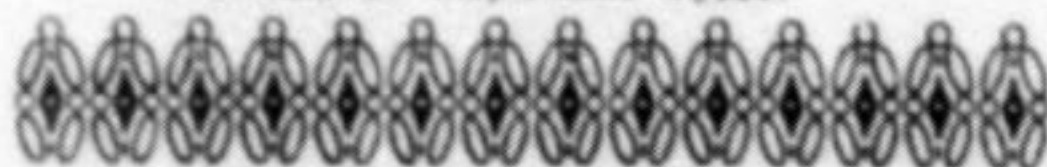
Отже, не понижаймо великого кобзаря, звиваючи його малограмотним. Це панська байка, котру слід дївно кинути. Шевченко був мудрий і вчений чоловік — інакше з нього й поета великого не булоб.

селянина. Вони там прийнялися, ростуть і видають плоди.

Де в серцях
Для вітчизни нема любови,
Каляки вбогі там — не люди,
Нікчемні у своїх ділах,
І слава їх порожня буде.

По той бік греблі.

Податки на Великій Україні.

„Пролетарская Правда“ з 20. лютого ц. р. обговорює завдання фінансового апарату у зв'язку з новою грошевою реформою. (Як відомо — тепер введено там т. зв. „червінці“.) Та грошева реформа може мати лише тоді успіх, коли буде бюджет без дефіциту. Щоби сотворити умовини для уложення такого бюджету, треба стягнути всі податки. Однак на тій області показуються великі недостачі.

В Київщині справа податків представляється так:

Висота податків на лютий:	Виповнено:
Промподаток 450.000	47.000
Доходивий под. 586.000	150.000
Сільськгос. под. 22.000.000	18.000.000
Косподаток 7.900.000	235.000

Не вплачено ще також 2.000.000 старих податків а саме т. зв. „прямих податків“.

Ставердивши такий стан „Прол. Правда“ жадає напруження всіх сил, щоби доконче до 1. квітня стягнути передусім всі сільсько-господарські податки і то безумовно повних 100 прц. Як що не вдасться зробити цього до 1. квітня, то після того внаслідок полевих робіт та інших перепон не буде можна стягнути того податку.

Далі нарікає, що при стяганні податку по містах нема потрібного натиску, а податники без твердої руки самі не почувуються до відвічальності що до сповнювання державних обов'язків.

Дуже погано стоїть справа з доходивим податком, бо велика частина дуже засібних людей, яких сотворила нова економічна політика як „біржевики“, коміснери“, „барашівники“ — і т. п. ухиляються різними способами від плачення.

Щоби стягнути всі податки радить „Прол. Правда“ не лише „зоблізувати“ цілий фінансовий відділ, але також взяти до помочі всі інші радянські органи, а саме міліцію, домові комітети, професійні союзи і т. п.

Примітка Ред. „Нового Часу“: Впадає в очі, що найбільший від-

соток назначеного податку стягнуто таки зі села, бо на 22 міл. — 18 міл. між тим коли від промисловців, спекулянтів і т. д. стягнуто заледво одну четвертину, одну десятину або й багато менше. — Та — як дотепершня практика показала — і новий „нажим“ буде звернений головню на села а не на міста.

Введенне дзвінкої монети.

Народній Комісаріят фінансів СРСР. вичеканив уже срібну монету та висилає її пляново по всіх місцевостях Союзу Радянських Республік, щоби оборот зачався нараз по всьому СРСР.

Побір рекрутів.

Як доносять з Харкова під датою з дня 19. лютого ц. р., побір рекрутів до Червоної Армії, а саме тих, що родилися в 1902 році, відбудеться в перших днях квітня.

Безробітте поширяється.

Представник електрично-механічного заводу в Києві П. Петров звернувся в радянських часописах з докорами з приводу грозячого закриття цього заводу. Петров підносить, що цей завод 6 літ чесно стояв за радянською владою, його робітники числом 300 сповняли довг супроти великої революції, а нині завод цей стоїть перед закриттям, бо з центра нема замовлень. Робітники питають: — Не вже для нашого заводу нема праці? — Петров жадає, щоби союз металістів заступився за своїми товаришами.

Ножиці, „смичка“ зі селом і доріжняні додатки.

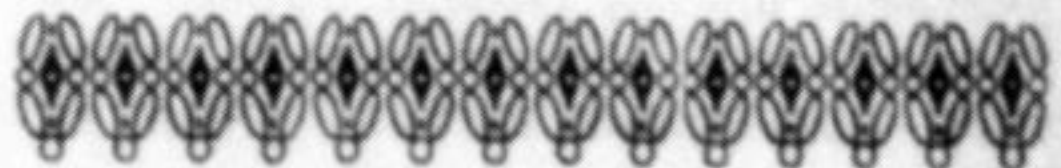
В слід за новою економічною політикою витворилися в СРСР. неприродні економічні відносини.

Ціни на фабричні вироби непомірно високі, а ціни на всі господарські продукти застрашаючо низькі. Внаслідок того сільське господарство не може двигнутися вперед. Селянство не в стані справити собі убрання, обуви, господарського знаряддя і т. п., бо в порівнянні до сільсько-господарських продуктів все це коштує казочні суми. Большевики бачать, що „перетягнули струну“ і радіб уже якось стулити кінці ножиць, себто знизити троха ціни фабричних виробів та піднести вартість сільсько-господарських продуктів. Таким чином думають налагодити кращі зносини себто „смичку“ між селом і містом.

Одним зі способів зниження фабричних чи там заводських виробів має бути знижка заробітної платні робітникам. Та — виходить — така редуція платень переводиться нерівномірно й це дає привід до нарікань по радянських часописах. І так нафтяним робітникам (розрядів від 6 до 10, це є нищим) уменшено заробітню платню 2—4 рублів золотом на місяць. Робітники протестують у „Прол. Правді“ проти того тим більше, що служачим-управителям (10 до 17 розрядів, це є вищим) полишено заробітню платню. Робітники нищих розрядів питають: — Чи лише їхній рубель уменшує розходи, а управляючих служачих і „спецзаводчиків“ ні?...

Між тим одночасно зростає дорожня. Т. зв. товарний рубель оказався більш сталим, чим т. зв. червоний. І щоби робітникам вирівнати різницю в дорожні, оголошує „Рабочая Газета“ розпорядок, щоби обчисляти, скільки курс товарового рубля за місяць зростає в порівнянні з курсом червоного рубля та ту надвижку доплачувати окремо кожного місяця з долини до заробітної платні, як доріжняний додаток. Такі доплати мають починатися від березня, це є вже за місяць лютий ц. р.

Таким чином справа „зближення кінців ножиць“ стає в практиці ще більш невиконаєма. З одного боку вривається, з другого надточується, а кінці ножиць ніяк не можуть зійтися до купи.

Кати знущаються над нами,
А правда наша п'яна спить!

Що повинен знати кождий Українець про Шевченка?

Шевченко, син бідних мужиків-кріпаків, родився дня 9. березня 1814 року в селі Моринцях, звени-

городського повіту, на Київщині. В 9 році життя тратить матір, в 11-тому батька і стає круглим

сиротою. Блукає по всяких дяках та малярах, щоб „добру навчитись“ та переконавшись, що ті люди не можуть його нічого навчити, вертає до рідного села й стає громадським пастухом.

В 15 році життя дістається зовсім випадково на двір свого пана Енгельгардта, який відкриває в йому малярський хист і висилає вчитися малярства спершу в Варшаву, опісля в Петроград.

В Петрограді знакомиться Тарас із визначними Українцями того часу малярем Сошенком і поетом Гребінкою. За їхніми стараннями вдається викупити його з кріпацтва в 1838 році.

На волі береться Шевченко до праці над собою. Ходить до малярської академії, багато малює та пише поезії.

В 1840 році видає першу збірку своїх творів „Кобзар“, в 1841 році свій більший твір „Гайдамаки“.

За написання революційних поезій: „Сон“ і „Кавказ“, в яких нападає на гнобителів України, в 1847

році його арештують та засуджують і висилають на досмертне заслання за азійську границю.

На засланню пробує десять важких років.

Коли на російському престолі засів новий цар, — за стараннями приятелів уласкавлюють Шевченка в 1857 році та позвляють жити в Петрограді, а не дають дозволу поїхати в Україну.

Вимучений і виснажений роками заслання проживає ще чотири роки і дня 10. березня 1861. року кінчить життя.

То Україна, то моя
Кохана, рідна Україна,
І широкі поля,
І могили і руїни,
Свята прадідів земля!
Люблю тебе я, Україно,
Твої шовковії дуги,
Твої зеленії діброви,
Круті Дніпрові береги,
Люблю, люблю вас до загину
Новою силою любови.

Мені тринадцятий минав,
Я пас ягнята за селом...

Доки, Господи, лукаві
Хваляться, доколі
Неправдою? Твої люди
Во тьму і в неволю
Закували, добро Твоє
Кровю затопили,
Зарізали прохожого,
Вдову задавили.

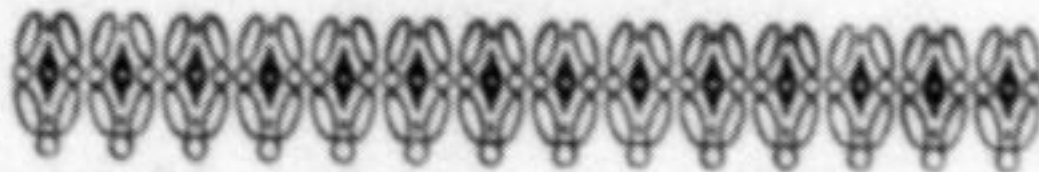
Жиємо на вулькані.

Таке пише „Gazeta Poranna“:

„Ірридентисти не спустили тону. Не перестрашують їх дипломатичні поразення, не заохочує їх гасло „економічної і культурної відбудови“. То гасло — на їх думку — є добре для угодовців. Вони несуть боєві прапори (підчеркненне „Gaz. Porann-oj“) Ідея українського повстання — як вказують останні політичні афери — є актуальна, є в повноті своєї життєвої сили. Розвивається під знаком організації власної і найдокладнішого знання польських оборонних середників. Можна ствердити, що нема жовніра, стаціонованого в гарнізонах Wsch. Małopolski, який не бувби вже почислений, а його боєва вартість оцінена. Іде лише о момент виступу. (Підчеркненне Gaz. Por.). Наступить воно тоді, як наша держава (себто Польща) буде вмішана в зовнішній конфлікт, або внутрішню кризу“.

Після того накликає Gaz. Por. Поляків до чуйности. „Кожний Поляк — обиватель повинен бути жовніром, не випускаючим оружа з рук; кождий поріг дому польського твердинею“.

Та досить того, бо наші читачі готові похоруватися з перестрашу. Кажуть, що редактор Gaz. Por. по написанню тої статті зімлів, було в него п'ять докторів. Кричить засдно в горячій: Дажіє ті вбої! Взиває до штурму і дуже з ним зле. Доктори мають малу надію довести його до свідомости.

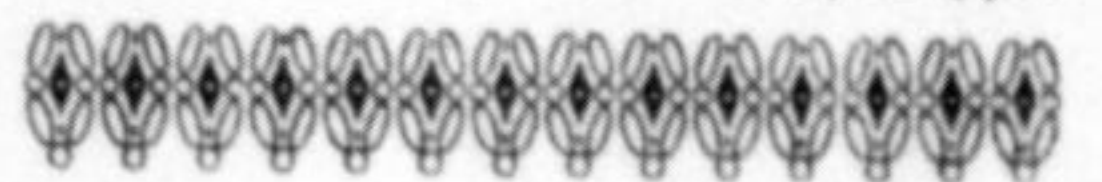
Оттак і ви прочитайте,
Щоб не сонним снілись
Всі неправди, щоб розкрились
Високі могили
Перед вашими очима,
Щоб ви розпитали
Мучеників: кого, коли
И за що распинали?...

Такі то патріоти.

Арешти.

В Варшаві арештовано б. міністра УНР. Петра Зайцева і урядничку Центрального Українського Комітету Марію Василєву під замітом шпіонажі.

Арештовано рівнож Степана Рудика редактора „Нової Культури“.

Залізниця дорожів.

З днем 16. марта подорожів залізнична тарифа в Польщі о 25 процент.

Знижку цін

за другу половину лютого обчислено на 0.23 проц.

Як хто хоче...

Польські газети доносять, що у Варшаві арештовано надкомісара Вісковського і кількох товаришів. Показується, що конфіденти і агенти дефензиви дуже жваво помагали „оздоровлювати” фінанси Річи Посполитої, лише на свій спосіб: вони відбирали шляхотну валюту від паскарів, але, здається, на власний рахунок. В цю аферу замішаний м. і. і ще якийсь „пшодовнік Polісї Państwowej”. А в звязку з тою цілою справою, вплинули до власти донесення на поліційних комісарів з інших місць, так що кол-б прокуратурія хотіла, моглаб зробити „olbrzymi proces”, інтересніший, як процеси гайдамацьких „wywrotowców”...

ОГЛЯД СЕГІТОВИХ ПОДІЙ

Пишуть і пишуть.

Неодин з інших пише листи, але про них і пес не гавкне Інакше у дипломатів. Вони пишуть до себе листи на те, щоби цілий світ про це говорив. В листах до себе пишуть вони про політику, а це для всіх цікава річ. Лекше булоби зіхатись і поговорити. Але то не все випадає. Тому пишуть.

Мек Доналд написав письмо до Пуанкаре. Пише в нім, що між Англією і францією панують різниці поглядів, які треба усунути. Але Франція мусить вести мирову політику. Мусить троха зменшити свою армію, Німцям троха попустити тай не давати гроший на войско. Мас він тут на думці Румунію, Югославію і Польщу, які є в союзі з Францією. Дальше Мек Доналд пише, що конечно треба піднести значінне Ліги Народів,

Якби Мек Доналд був написав такого листа своїй дівчині, то вона булаби образилася і відписалаб йому: „Ти мене не любиш”. Але Пуанкаре не дівчина, а дипломат і відписав Мек Доналдови, що він з його листа дуже вдоволений. Пише що Франція не хоче війни, а якщо тримає велику армію, то тому, що боїться нападу зі сторони Німеччини.

пише, що вона й дає їм гроші на войско але Франція так заінтабулювалася на їх маетку, що нема обзви, щоби вони їй не віддали.

Ще й про цивілізацію пише Пуанкаре і про братерство народів. Чисто, як кавалер, що сидить у чужої дівчини і пише листи до своєї нареченої та згадує, що за нею дуже тужить і цілує по сто тисяч разів. Але у панів то випадає і то називається дипломатія.

І в Чехах є злодії.

Вони є всюди. А розвелися і в Чехах. Тепер викрилося, що високі урядники міністерства війни брали хабарі у купців, які доставляли для війська бензину. В ту справу вмішані сенатори, послы,

генерали і т. д. Кількох урядників арештовано купці доставляли гіршу бензину і через те були дуже часті випадки летунських катастроф. До того доводить жажда гроший.

Висилають родину султана

Турецький парламент ухвалив вигнати з краю всю рідню султана і каліфа, себто найвисшого церковного духовника. Каліфови випла-

тили на дорогу 100.000 турецьких фунтів, а кождому членови султанської родини по 20.000 фунтів. Але зате сконфіскували їм всі добра.

Врангелъ

якого викинули з Югославії поїхав до Парижа і там нараджується

з Николаем Николевичом, який має охоту стати царем Росії.

Чим є для нас Тарас Шевченко.

Найбільше розповсюдженою книжкою на світі є Євангеліє. Спершу у тисячах відписів, а згодом у мільйонах друкованих примірників розходилося і розходиться воно скрізь, де живуть християни. На поширення Євангелія вплинули різні причини. Але одна з найголовніших це та, що Євангеліє написано в дуже приступній і зрозумілій для всіх формі. Його читає й захоплюється ним високовчений чоловік на рівні з ледви грамотним. Правда, вчений багато більше знайде там краси й геніяльності, але глибокі думки й великі правди пізнають обидва. Євангеліє є писане не для одної верстви, а для всіх людей.

У всесвітній літературі мало є письменників, які булиб рівночасно великі й приступні для всіх. Багато з них лишилось раз на все зрозумілими тільки для освічених людей. Їх твори мов те сонце, що освічує тільки високі шпилі гір, а в яруги ніколи не доходить. Не один з них бажавби собі цього, щоб міг дістатися під найнищу стріху, але дуже часто не сповняються його бажання. Його прегарні думки вбрані в такі тяжкі шати, що не мають доступу до низеньких хлопських хат.

Великий польський поет Міцкевіч дуже бажав собі того, щоби його твори пішли між селянський люд. В однім своїм віршови він натякає на це. Та його бажання либонь чи коли зовсім сповниться. Він все таки остав поетом освічених людей, які його ліпше розуміють і відчувають.

Ми, Українці, маємо такого письменника, якого твори дійшли всюди, маємо поета Тараса Шевченка. В мільйонах примірників розійшлись його вірші по всій українській землі. Інтелігент і простолюдин купує їх та один і другий любить ними. Читають їх усі й розуміють їх усі. Здається нема закутка на цілій Україні, де про Шевченка не зналиб, не чувалиб. Навіть неписьменні люди знають про нього, ба, що більше, вміють і дещо на пам'ять. „Кобзар“ — книга творів Шевченка стала євангелієм для українського народу, стала святощами для кожного Українця. Нема здається другого поета на світі такого знаного серед свого народу, як Шевченко. Багато народів має великих поетів, які є дуже популярні між своїми. Возьмім хочби на приклад малярського поета Петефі. Але жаден з них не такий популярний і жаден з них не зайшов так глибоко в душу своїх земляків. Бо більша штука є ви-

словити глибокі думки так, щоби кожний зрозумів, ніж так, щоби ніхто не зрозумів.

Тарас Шевченко торкався різних питань, які ставить собі людство. Але на всі ті питання, хоч які вони тяжкі, він відповідав простим, євангельським способом, зрозумілим для кожного. Як син українського селянина, знав дуже добре спосіб думання його й старався так писати, як говорить той селянин. Шевченкова мова чиста й гарна, складня незапутана й проста. А проте тою мовою можна картати як громом злочини ворогів і хиби своїх. А проте за свої прості слова мусів десять літ каратися на далекому заслання в Сибірі. Царський уряд відразу зрозумів, чим може стати Шевченко для свого народу. Зрозумів, що його мова найскорше дійде під низенькі стріхи й збудить приспану народню душу. Тому на приказі заслання цар власною рукою дописав: „Забороняється писати й малювати!“ Думав тим способом знищити великого духа, що в безділля мусів змарніти й зів'янути. Та мимо того наказу, Шевченко не перестав писати. Він знав, до чого його покликала доля і тому не страшні були для нього ніякі перепони.

Більші й менчі твори Шевченка розходилися друком і в відписах як ніяка інча українська книжка. Їх читали, вчилися на пам'ять і другим переказували.

Після смерті Шевченка, пошана до нього перейшла просто в релігійний культ. Він став не тільки найбільшим поетом і патріотом, але пророком і народнім святцем.

Різні українські партії, верстви й угруповання присвоювали собі Шевченка на власність. Від боль-

Шевченко як солдат.

шевиків до християнських сусільників, кожний каже, що Шевченко є їх. Але Шевченко не є їх, бо він є власністю цілого народу. У своїх творах помістив він усі домагання, бажання, славу, кривду й болі українського народу.

Дlatego він такий великий і такий загальний.

На Україні може з'явитися більший поет для світа, більший поет для літератури, але більшого поета для народу вже не буде, бо й бути вже не може.

*Горем кайдани і не страх —
Огонь і кров жи на розпрану
Внесем у вразжі оселі!
Зітхання наші невеселі
З неситістю катів умруть.
І наш святій закон і право
В степях широких оживуть*

Галицька еміграція в Югославії.

Перед двадцятьма роками зачала галицька українська біднота поселюватися в Славонії (Жупанія, округ Пожеба) і Босни (округ Банялука). Населювання тривало до початку світової війни; багато було таких, що побувши в новім краю рік — два повернули назад до Галиччини, одні з туги за рідним краєм яругі тому, бо у новім краю не було їм краще, ніж дома в Галиччині. З початком війни переселювання устало і нині маємо в Югославії т. с. в горішній Славонії (повіти Брод на Саві, Нова Градішка і Нова-Ска) і Босни (повіт Принявож і Банялука) около 10 до 12 тисяч га-

лицьких колоністів. Живуть вони досить убого, але все таки легше, ніж в Галиччині, бо кожний має власну хату і 4 до 40 моргів землі. Середня посілість виносить около 10—15 моргів, та земля і в горішній Славонії і в Босни далеко гірша ніж в Галиччині і оброблювати її дуже тяжко. І так матеріальний стан тих українських переселенців не багато поліпшився, та зате їх моральне і національне становище майже безвихідне. Живуть ті наші колоністи розсіяні поміж Хорватами і Сербями, лише в Босни є кілька осель, де вони творять більшість над домашнім елементом, а решта

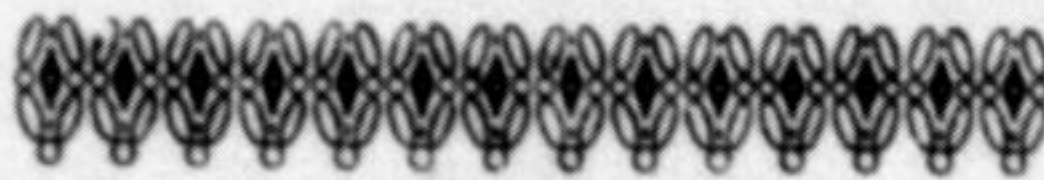
потопас в чужім морі. Відпорна, охоронна сила сих наших людей дуже мала, майже ніяка. Вони дуже легко і скоро асимілюються і без жадного опору піддаються ріжним злим впливам, чужестороннього елемента, зтрачують свої національні звичаї і традиції, навіть свою рідну мову. Ще там, де їх є 40—50 родин вкупі тримаються трохи ліпше, але по інших оселях, де на 20 родин Хорватів приходить 10—15 українських йде асиміляція дуже скорим ходом і за 10—20 літ лише може призвища будуть свідчити, що ті люди українського походження. І тому не можна зарадити. — В селах, де є наших більша горстка і де вони творять бодай 35—40 проц. населення, можна ще мати надію, щоби рідні просвітні та господарські організації, котрі ту можна оснувати, при помочи рідної школи, котру з часом можна створити, могли спинити винародовлення. Але до праці требаби взятися зараз, бо кожний рік наносить українському елементові великі шкоди. Та найкраще є, то, що працювати на просвітнім і господарським поли нема кому, крім священників. І священники греко-кат., котрі на щастє, є в більшости українцями, роблять кілька можуть, церква і священники є власне ще одинокі точки опору для українських переселенців. У церквах слухають вони свою рідну стару відправу, слухають проповідь в рідній мові і священник одинокий зі всеї інтелігенції і всіх установ, з котрими селянин має зносини, говорить по українськи тай ще напминає триматися своєї мови і народности. Та сам священник з церквою не може подолати всіх асиміляторських впливів окруження. Потрібна тут насамперед рідна школа. А доки Українці творять в селі меншість не може держава дати їм школи

з українською викладовою мовою. Требаби закладати приватні народні школи. І тут гірко відчувають наші переселенці брах своєї української держави, котраби певно не лишила їх тут на погалу, але певно помогла створити рідні приватні школи. Бо самі вони занадто бідні, і за мало їх, щоби могли сами отримувати рідну школу.

Будучність цієї галицької еміграції дуже непевна.

за пару десятків літ ледви, чи який слід залишиться по них.

(Докінч. буде)

*Гомоніла Україна,
Довго гомоніла,
Довго, довго кров степами,
Текла, червоніла.
Текла, текла, та й висохла,
Степи зеленіють;
Діди лежать, а над ними
Могили синіють.
Та що з того, що високі?
Ніхто їх не знає,
Ніхто щиро не заплаче,
Ніхто не згадає.
Тільки вітер тихесенько
Повіє над ними,
Тільки роси рачесенько
Сльозами дрібними
Їх умиють. Зійде сонце,
Осушить, пригріє;
А умуки? Ім байдуже,
Жито собі сіють!
Багато їх, а хто скаже,
Де Гомоніла могила.*

*Тяжко, важко! Кат панує,
А їх не згадають.
Гомоніла Україна,
Довго гомоніла,
Довго, довго кров степами
Текла, червоніла.*

січкари намучиться і зле січку наріже, та невідповідний корм худібці наготує.

Виснажена земля потребує штучних погноїв, яких давно не виділа та свіжого добірного насіння з інших сторін, щоби видаток був кращий, бо інакше при теперішній доріжній робітничій та великих тягарах податків рільник ніяк не вийде на своїм.

Годі господарити так як діди господарили, бо вони в інчий час, серед інших відносин жили, та інші потреби мали, тепер треба добре рахувати, що краще оплатиться і до того братися.

Тому звертаємо увагу наших рільників на плекання городовини, яка особливо в підміських околицях дуже добре оплатиться. Миж бачимо з якого клаптика землі живе і то як живе огорожник! Тож треба нам йти його слідами і до управи добірних ярин братися.

Також поплатною є управа пашних рослин на годівлю власної худоби і на продаж.

Час би вже подумати про продукцію свого насіння, що справді вимагає більше знання і праці та є дуже поплатне.

З тим усім стоїть в тісній звязи конечність поширення, поглиблення і обнови нашої рільничої організації.

Ще недавно, бо до війни вона дуже гарно розвивалася, та поширювалася. Кружки Сільського Господаря росли як гриби на дощі. Виклади ріжних областей господарства, зразкові і досвідні поля, спільне закупно штучних погноїв, насіння, збут худоби, масла та других господарських артикулів були головними предметами їх діяльності. В своїй централі Краєвим Товаристві рільничім „Сільський Господар“ у Львові мав рільник свого учителя, який вчив його як в світі господарять та як більший хосен з господарки добути, яке його становисько і вага в суспільности, давав йому правну пораду, боронив його станових інтересів, одним словом Сільський Господар був його провідником, дорадником, ширим опікуном.

Синдикат Сільського Господаря доставляв йому всего в рільнім і домашнім господарстві потрібного, вводив неуживані, або мало в нас розповсюджені штучні погної, рільничі машини і знаряддя, добірне насінне, займався корисним для рільника збутом його продуктів, давав в своїх складах і спілках місце його синам.

Світова війна і її наслідки ослабили організацію сільського Господаря, багато його Кружків мусліло припинити свою діяльність.

Централа позбавлена засобів,

Хлібороби організуйтеся!

Зима держить ще в своїх сріблених оковах землю та її панування вже недовге. Сонце вже що раз вище на небі, сила його лучів що раз більше кріпшас і ось-ось розкує заковану зимою землю та знова пічнеться на ній буйне життя.

На тую хвилю її вже крайня пора рільникови підготувитися.

Треба подбати, щоби земля ся дістала те все, що їй належить, а вона за се сторницею винагородить рільника даючи йому обильні плоди.

Під тим оглядом весь час війни занедбується. Ми все чогось наді-

ємося, все любимо відкладати до кращого часу, а тут годі його діждатися і тому нераз по невчасі жалусмо, що ми сега і того не зробили.

Мертвий інвентар наших господарів страшенно занедбаний, або і знищений. Замість купити новий плуг, січкарю, молотільню, млинок, ми даємо старі недоладно ладити ковалеві, або позичасмо від сусіда в надії, що ось-ось подешевіє, а тут тої дешевости годі рільникови діждатися, бо як раз те, чого він потребує дорожис.

А тимчасом кепським плугом він зле виоре землю, при лихій

якими для неї були державні субвенції не могла організацією в краю зайнятися, та крайня пора знова роботу відновити, тільки наші рільники мусять зрозуміти, що їх обов'язком дати свому заслуженому і необхідному для нас Товариству засоби на ведення тої праці. Видаток сей вернеться їм сторицею через піднесення господарства на вищий уровень, зріст доходу з него, оборону хліборобських інтересів і пр.

Не буде се ніяка даровизна а частинний зворот придбаного через Сільський Господар і від Сільського Господаря, добра. І не в хосен Сільського Господаря тільки цілого нашого рільничого загалу піде тота робота, яку буде міг Сільський Господар знова робити для народу одержавши від него фонди, в виді вкладок розуміється відповідно до теперішних відносин обчислених.

Тож відновлюймо Кружки і Філії Сільського Господаря ще поки прийдуть великі роботи і рільник має ще час на сходини і наради, тим більше, що вони зараз могли би взятися до праці, яка дасть їх членам очевидну користь.

Думаю тут про збірні замовлення які так вже були широко прийняті серед нашого хліборобського населення та тільки принесли йому хісна. До війни і вже в часі світової війни спроваджували Кружки тою дорогою з Краєвого Союзу господарських Спілок штучні погної, насіння збіжжя і картоплі цілими вагонами, великі скількості насіння ярин, конюшини і трав, бураків, кукурудзи на їду, риж і багато других артикулів.

В той спосіб зиск посередника оставав в їх кишени а до того ще і зискували вони на коштах доставки, які звісно в більших скількостях дешевше виходять.

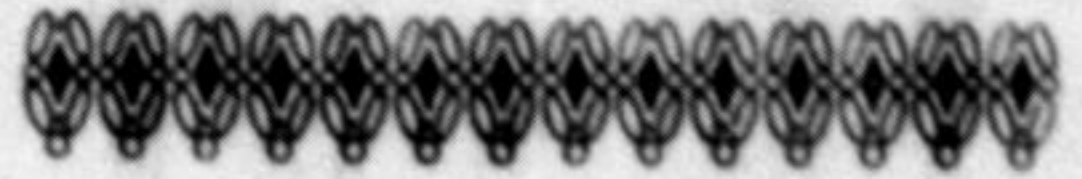
Розуміється думаємо тут тільки про місцевости в яких нема наших спілок, бо там де вони є повинні ми тільки через них покривати все своє запотребованне. В додатку готі збірні замовлення будуть добрим підготуванням до засновання торговельних спілок які повинні повстати всюди, де ще їх доси нема. Їх значінне подвійне і вони мають взяти в свої руки доставку всего в рільнім і домашнім господарстві потрібного та збут рільничих продуктів і зі своїх засобів дати фонди на цілі і потреби Кружків Сільського Господаря.

Та нетільки торговельні спілки нам потрібні. Чому би ми не мали взяти в свої руки перерібки рільничих продуктів? Нам треба кооперативних млинів, пекарень, цукроварень і т. п.,

щоби зиск з перерібки рільничих продуктів остав в самого продуцента. Без того кооператизація села не буде довершена. Також не треба забувати на машинові спілки, які мають за ціль закупити більших рільничих машин прим. кератів, молотілень і трісрів для спільного ужитку в цілі зменшення коштів рільничої продукції.

Піддаючи тоті замітки під розвагу наших хліборобів на закінченне мусимо підчеркнути конечність як найтіснішого об'єднання всіх рільничих організацій в їх повітових

і красивих центрах, бо тільки гуртова праця видасть бажані овочі і уможливить нам поставити могутню хліборобську організацію.
Б. Коронць.

*Страшно власти у кайдаки,
Умирати в неволі;
А ще гірше — спати, спати,
І спати на волі,
І заснути на вік віки,
І сліду не кинуть
Ніякого! Однаково —
Чи жити, чи загинуть...*

Прикрасіть свою хату.

З нинішнім числом висилаємо нашим сталим передплатникам портрет Тараса Шевченка. Прикрасіть ним свою хату. Зробіть рамиці, вставте скло, бо інакше літом мухи образ запаскудять, і повісьте його на почесне місце в хаті.

Святі образи нагадують вам, що ви члени християнської громади.

Образ Шевченка, Мазепи, Франка, Хмельницького і других наших великих людей будуть вам нагадувати, що ви члени українського народу, свідомі його члени!

Борітеся — поборете!

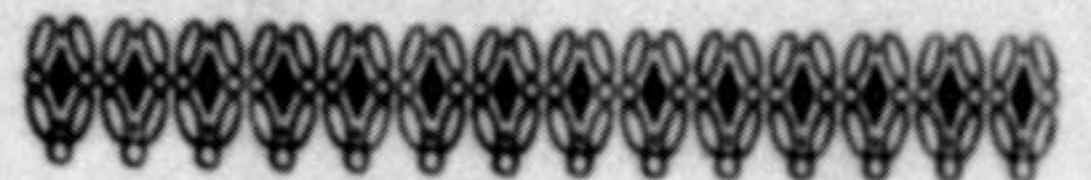
Стронятин. З просвітнього життя. Дн. 24. лютого пр. відбулися загальні збори нашої Читальні Просвіти. Після відповідної промови п. дир. Лотоцького про значіння освіти для українського народу та для наших селян вписались майже всі присутні в члени. Жалко тільки, що збори буди нечисленні Та вину цього треба приписати філії Просвіти ім. Маркіяна Шашкевича, яка не вислала свого делегата а молодь як і загаль наших селян, не бачучи приїзду львівського представника думала, що зборів не буде і тому не взяла в них участі.

Та мимо цього загальні збори вибрали виділ до якого ввійшли дир. Лотоцький, яко голова, Вегр як м-голова, Лех, як писар, Іван Хомяк як касієр і Ілько Франків як контрольор.

Новий Виділ задумує приступити до збирання фондів на будову власного дому, закупити як найбільше цікавих книжочок та заперунерувати «Новий Час» і «Народню Просвіту». На покриття цих

видатків має Виділ улаштувати аматорські вистави. В марті відсвяткує Читальня пам'ять нашого Батька Т. Шевченка. Новому Виділози щастя Боже! Громадянин.

Коломия. Факт: Зазив укр. жіноцтва з 20. II. 1924, до залишення на знак жалоби по бл. п. Ользі Бесарабовій забав і танцюючих вечериць на протяз одного тижня був знаний в Коломії в суботу 23. II. 1924, з «Діла» ч. 40. Помимо сего відбулася сего дня вечером за дозволом дирекції українського жіночого прив. семінаря УПТ. в салі Народого Дому забава з танцями для молодіж, в якій взяли участь учениці прив. жіночого семінаря УПТ., ученики держ. гімназії, директори, кількох учителів та катехит. Під першим вражінням вістки директор семінаря відкликав вже заповіджену забаву пізнійше однак під натиском деяких учителів — один з них то сей, що належав до комітету польсько-«устиго» балю, про що була згадка в «Ділі» — цей заказ цофнув, рівнож молодіж не відчула потреби здержатися від танців зглядно пересунути забаву о тиждень, і забава відбулася гучно і тревала до 4 год. рано. Додати треба, що молодіж обох заведень дуже бідна, а семінар УПТ. існує лиш завдяки офірности учителів, що за смішно низьку оплату несуть весь тягар науки цього заведення. Досить сказати, що повна оплата від учениці за місяць виносить 12 мільонів мп

*На всій Україні
Високі могили: дивися дитино,
Усі ти могили — усі оттаки;
Начинені нашим благородним труном,
Начинені туго. Отже воля спати.
Лягла вона славно, лягла вона вкупі
З нами козаками. Бачиш як лежить!
Неначе сповита... Тут пана немає;
Усі ми однако на волі жили,
Усі ми і встанем...*

Календар. — Березень 1924.

10. Понеділок (26) Тарасія свмч. Правосл. Тарасія свмч. — Схід 5:50. Захід 5:19.
 11. Второк (27) Профірія. Правосл. Профірія Схід 5:48. Захід 5:20.
 11. Середа (28) Прокона ісп. Правосл. Прокона ісп. — Схід 5:46. Захід 5:21.
 13. Четвер (29) Касіяна прп. Правосл. Касіяна прп. — Схід 5:44. Захід 5:23.

Народні приповідки.

Масляниця — баламутка: обіцяла масла й сира та не хутко.
 Масниця — напрасниця.

Що сталося в березні.

10. 1896. умер поет Петро Ніщинський.
 12. 1817. ур. поет Александер Афаносев-Чужбинський.

Пригадки для Виділів Читальень „Пресвіти“ на березень.

Відбути засідання Виділу.
 Відсвяткувати річницю уродин і смерті Тараса Шевченка.

— 0 —

За що конфіскують! В п'ятих числі двотижневика „Заграда“ прокуратура сконфіскувала статтю, в якій заповідається творення партії „Заграда“. — Значить не можна не лише творити партій, але навіть й писати про партію, а конституція говорить зовсім інакше.

П. Зімки воеводою. З Варшави доносять, що Рада міністрів рішила представити президентові іменованне п. Зімого на львівського воеводу.

Форд дає працю 162.000 робітникам. Американський богачир Аїрі Форд дає в Детроїті і в інших своїх фабриках працю 162.792 осіб. З того числа в автомобільній промислі працює 156.565 людей, інші працюють на Фордових залізницях, в його копальнях вугля, промисловій школі, на фармах та в шпиталю. Найбільшим закладом Форда є його автомобільна фабрика на передмісті Детроїт, в якій є занятих 68 285 людей.

Легке заняття. В однім англійським селі жила бідна бабка, в нужденній хатинці. Зовсім несподівано для своїх сусідів вибудувала вона собі гарний дімок. А коли здивовані та зацікавлені сусіди спитали її звідки вона взяла тільки грошей, відповіла, що прислав її син, що має великі зарібки. Він не робить нічого, тільки два рази денно ходить до цирку та вкладає голову в пащу льва. Поза тим має весь час вільний.

Як росте ціна на товари в совітській Росії. В своїй промові на конгресі рад, виказав Каменев, як дуже наростає ціна на всякім товарі, в совітській Росії, заки він перейде з фабрики до рук селянина. Каменев взяв на приклад коробку сірників. Коли вона виходить з фабрики то коштує приміром 100. Вона мусять перейти через трест і синдикат (торговельні союзи), в яких наростає ціна на 195. В Центросюзі відноситься ціна до 207, в губернській бюрі до 215, в окружнім до 315, в повітовім до 407, а коли остаточно коробка сірників дістається до села, вона коштує вже 527.

Умер несучи труну на похороні. В одній місцевості в Німеччині відбувався похорон. Труну після звичаю несло чотирьох чоловіків. В часі походу на цвинтар впав один з них, що несла труну і вмер на місці.

Біржевкй перегляд.

Грошева біржа.

приватні обороти.

Львів, 6. III. 1924.

Амер. дол. 9,380—9,400.000, одинки двійки на рівні з іншими ам. дол., канад. дол. 8,900.000—9,000.000 Кч 275.000, фран. фр. 395.000, франки швайц. 1,600.000, фунт штерл. 39,000.000—40,000.000. Фр. бельг. 350.000. — Ліри 430.000. Лей 450—470.000. Австр. кор. 131.

Золото: 20 кор. 42,500—43,000.000, 20 фр. 39,500.000, 10 рублів 55,500.000.

Срібло: кор. 780.000, 5 кор. 3,750.000, фльор. 1,850.000, рублі 3,500.000 копійки за рубель 0,000.000.

Збіжева біржа.

Львів, 6. III. 1924.

Кр. пшен. з 1923, 33,—35,000.000. Жито з 1923, р. 21,—22,000.000, Броварняний ячмінь з 1923 20,—21,000.000.— Овес з 1923, р. 21,—22,000.000. Горох пільний 00,000—01,000.000. Горох Вікторія 00,000.000 міл. Пшенична мука 40% „О“ 8,000.000, 55% „1“ 60,000.000, 70% „4“ 40,000.000. Житня мука 60% 52,000.000, 70% 45,000.000. гречана каша 00,000—00,000.000. фасоля біла 65—66,000.000. Фасоля краса 60—61,000.000. — Ціни розуміється за 100 kg. без споживного податку. Місце, станція закладання.

ОПОВІСТКИ.

Відгомін трагічної смерті бл. п. Ольги Бесарабової. Місто віця на домовину покійної Ольги Бесарабової та для вшанування її пам'яті зложили на „Рідну Школу“ в міліонах ВП, пп Інж. Лев Шалевич з Борислава 50, Скибінська Іванна 25, Василюк Андрій 10 а Скибінський Володимир зложили 25 штук акцій „Ziemski Bank Kredytowy“ — Надіємось, що за гарним почином ВП, жертводавців піде ціла українська суспільність. — Таким чином гідно запротестуємо проти важких відносин сучасного лихоліття.

На політ. в'язнів: Тов. Жінок, Стрий 100 міліонів мп., замість цвітів на могилу бл. п. Бесарабової.

На Український Університет: Від некурящих громадян в Луцьку 15 міл. Від громадянина, що один день не пив 10 міл.

На Рідну Школу: Кришталь Теодор, Довге 4 міл.

До відома Всечесним Урядом громадським, парохіяльним, церковним Комітетам і П. Т. Публики.

Дійшло до нашого відома, що п. К. Фельчинський, котрий передше займався відливанням дзвонів в Тернополі, а від недавна те саме робить в Калуші крикливою рекламою (воження дзвонів по ярмаках, агітація через одну жінку) позбуває свої виробу використовуючи з одного боку недосвід П. Т. Покупця а з другого боку довіря, яке вони мають до нашої від давна широко відомої фірми. Бо п. К. Фельчинський в розгарі несовісної конкуренції не вагається запевнювати кожного з ким має до дела, що він а наша фірма, то одно і те саме.

Тому, щоби не ширилось баламутство, а лихі, як що до матеріалу, так і виконання виробу п. К. Фельчинського не йшли на наш рахунок і не підкопували довіря, яким ми цілком заслужено тшнимось серед найширших кругів громадянства, подаємо до загального відома, що з п. К. Фельчинським ми ніколи не мали і тепер не маємо нічого спільного.

Тимсамим не їздимо ми ніколи зі своїми виробами по ярмарках ані вікого не посилаємо в тім переконанню, що ніяка шануюча себе фірма не потребує халатись ярмарочною рекламою а пошукуючі за нашими дзвонами найдуть їх в наших складах в Калуші і Перемишлі, де хотять би і тепер є на силаді пов:рх 400 штук дзвонів різної величини від найбільших до найменших.

Наш склад в Калуші міститься при вул. Цвинтарній, а в Перемишлі при вул. Красінського ч. 63. за Сяном, а крім того в Товаристві „Церковна Штука“ в Станіславові.

При листовних замовленнях просимо звертатись до нас на адресу: 3—5

Ліярня дзвонів БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
 в Калуші вул. Цвинтарна, або в Перемишлі вул. Красінського ч. 63.

На Пресовий Фонд „Нового Часу“: Об'єднання Укр. Орг. в Америці 25 доларів, Громада Заколоть 1 міл., Силья. Калинець 5 міл., М. К. 1 міл., Сав. 3 міл., К. І. 3 міл., З. К. 2 міл.
 Жертводавцям щиро дякуємо.

ОГОЛОШЕННЯ.

ПРИЙМУ ХЛОПЦЯ на практику Д. Конох, торгівля товарів споживчих — у Львові вул. Кохановського ч. 5. 1—3

Шевченкове свято у Львові

відбудеться

в середу, дня 12. марта 1924 р.

В салі Народного Дому заходом українських культурних товариств у Львові, при ласкавій співучасті Вп. п. Олександри Парохоняківної-Козакової оперової співачки.

ПРОГРАМА:

1. Малицька-Кишакевич: Кантата — „На сонця шлях“ — на муж. і міш. хор в супроводі фортепяну на 4 руки — виконає „Львівський Боян“.

2. Святочна промоза: виголосить Вп. п. К. Малицька.

3. а) Гайден: „Квартет оп. 76. № 4“ а) Allegro con spiro — б) Adagio — в) Menuetto — г) Finale allegro ma non troppo.

б) Чайковський: „Квартет оп. 11“ Andante cantabile відиграє смичковий квартет членів Муз. Т-ва ім. М. Лисенка під проводом Вп. п. Олени Шлалаківної-Зборовської.

4. Шевченко: „Неофіти“ виголосить Вп. п. Сениківна.

5. Шевченко-Людкевич: Ой виго-струю товариша“ муж. хор в супроводі фортеп. на 4 руки — виконає Т-во „Бандурист“.

6. Шевченко-Барвінський: „Коли-санка“ — сольо спів Вп. п. Парохоняківної-Козакової.

7. Шевченко-Лисенко: „Кантата — Радуйся ниво“ — на муж. хор зі солями в супроводі фортеп. — виконає „Львівський Боян“.

Дірігент хорів: Вп. п. Др. В. Преділка і Л. Туркевич.

Фортепяновий супровід обняли: Вп. п. В. Барвінський С. Туркевичівна Л. Туркевич.

Початок о год. 7:30 вечером. — Білети продає книгарня Т-ва Шевченка Ринок 10.

„HIG“

**МІЖНАРОДНЕ
ТОРГОВЕЛЬНЕ І ПРОМИСЛОВЕ ТОВ.
ТОВ. з ОБМ. ПОР.**

ДОСТАВЛЯЄ ЗІ СКЛАДУ У ЛЬВОВІ:

**Комплетні урядження млинів, ВАЛЬЦІ „ДАВЕ-
РІО“ Ціріх, ЛУЩАРКИ „МАРС“ патент „КАС-
ПАР“, ориг. швейцарську газу марки „РАЙФ
ФРАНК“, ТУРБИНИ Франціса, мотори ДІСЛЯ,
льокомобілі і т. п.**

ЛЬВІВ,

ПОДЛЕСКОГО 8/П.

ТЕЛЕФОН 413, 1236 і 1086.

Телегр. адр. „HIG-ЛЬВІВ“.

7-52

І. ЕРЛІХ і С. БІНІК

**Торговельний дім господарськ. машин і знарядів
ЛЬВІВ, Городецька 42.**

поручає центрифуги „АЛЬФА“, парники виробу
Венцого, як також праси і гнітарки до олію.

Купно і продаж всяких річій форте-
п'яни, машини до
писання, до шиття. Футра, обскти і т. п. як також спо-
живчі продукти поручає по окаййних цінях одиноке
українське торговельне бюро 1-3

Д. КОНЮХ

ЛЬВІВ, вул. Кохановського 5.

Зі всім, що входить в обсяг АР-
ТИСТИЧНОЇ РІЗЬБИ звертатись
на адресу:

Скульптор 8-30

Андрій КОВЕРКО

ЛЬВІВ, ПОТОЦЬКОГО 71.

Приймається надалі передплату
на сільсько-господарський місячник

„Сільський Світ“

:: Перший чверть рік 2 міліони. ::

Америка річно 2 долари. Чехія 50 корон.

Число 1 і 2 виїде в лютім. 3-4

Адреса: **Перемишль, Зелена 5.**

Бляха поцинкована до критя да-
хів, праси до виробу да-
хівок, цемент, вапно, дошки і папу
поручає 7-30

**„ПІЛЬОТ“ Львів,
вул. Баторого ч. 4.**

УПРАВИТЕЛЯ

Кооперативи на селі положенім при роз-
галуженню залізничних доріг недалеко
Львова **потрібно від 15. марта ч. р.**

Рефлектується тільки на здібного ко-
оператора, не жонатого або вдівця не
вище 40 літ та з добрим порученням.

Першенство мають бувші УСС. або
студенти українського унверситету.

В місцевости догідно залож ти Союз
Кооператив (в повіті нема і не вигідно) та
поширити торгівлю і промисл на всі мо-
жливі галузи. Залежить це від здібности
давої одиниці, бо населення свідоме і ра-
до поможе. 4-6

Зголошення з поданням услівій і опи-
сом життя слати до Адміністрації „Нового
Часу“ під „Кооператор“ та долучити поч-
товий значок на відповідь.

МАШИНИ до виробу цементових дахівок

форми на рури бетонові, хрести, громозводи, вікна до цер-
ков і всякі слюсарські вироби виготовляє

МИХАЙЛО СТЕФАНІВСЬКИЙ
ЛЬВІВ, вул. Варстатова 10. (між вул. Рицерською і Кордецького).

КООПЕРАТИВНИЙ „ДНІСТЕР“ Тов. з обм. пор. у Львові
БАНК вул. Руська ч. 20.

приймає під найкориснішими услівями 1-1

вкладки з забезпеченням валюти
переводить купно і продаж всякого рода товарів і сирівців, уділяє вальо-
ризовані позички векслеві і тов'арові, зачетй на підклад акцій і т. п.

**Найскорше
Найвигідніше
Найдешевше** перевозить до

**Бразиліі
Аргентини
Урагуваю**

2-2

Королівсько-Голяндський Льюйд
ЛЬВІВ, пл. Більчевського ч. 1. (ріг Городецької 77.)

В справі виїзду уділяємо інформацій безплатно.

FRENCH LINE

ЛЬВІВ,
ГОРОДЕЦЬКА
Ч. 83.

„Compagnie Generale Transatlantique“

АДРЕСА ДЛЯ ТЕЛЕГРАМІВ: „TRANSPOL“.

Найбільше в світі Французьке корабельне Товариство
яке має 120 власних кораблів і котре має етапу і регулярну комунікацію до

НЮ-ЙОРКУ, КУБИ (La Havane) І МЕКСИКА (Vera-Cruz)

великими, люксово урядженими кораблями. Пасажири в 2 і 4 особових каютах.

ЦІНА БІЛЕТІВ: до Куби — 90 доларів.

до Мексика — 95 доларів.

До КУБИ та до МЕКСИКА не вимагають affidavit-ів.

Найблищий транспорт до КУБИ і МЕКСИКА відійде зі Львова 12. марта 1924.

По докладніші інформації — відносно виїзду до вище згаданих країв — просимо звертатися до

FRENCH LINE

Львів, вулиця Городецька ч. 83.

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО

Chargeurs Reunis

висилає емігрантів

до АРГЕНТИНИ, БРАЗИЛІЇ та до УРАГВАЮ
безпосередно.

Наші кораблі уряджені люксово і вигідно. — Пасажири 3-ої класи дістають 2 рази денно вино. Про кухню і вікт нема чого довго говорити, бо всякому відомо, що найліпша кухня — то с кухня французька.

Найблищий транспорт до АРГЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ відійде зі
Львова **13. марта** 1924.

Докладні і негайні інформації висилаємо БЕЗПЛАТНО тому, хто подасть свою адресу.

Уважайте! Як хто бажає виїхати до Канади, Америки, Куби, Мексика, Аргентини, Бразилії та до Урагваю — безпосередно, нехай звернеться до наших товариств „French Line“ і „Chargeurs Reunis“ під адресою:

Львів, вулиця Городецька ч. 83.

ОСИП БОДНАРОВИЧ

РОЗРИТА МОГИЛА

В ШІСТЬДЕСЯТЬТРЕТЮ РІЧНИЦЮ

Шістдесят три роки тому назад в збудованій на кістках українських козаків столиці московської держави, Петрограді, умер Тарас Шевченко. Чоловік, що хоч вийшов з бідної мужицької та до того ще й кріпацької родини, що з огляду на своє соціальне становище дуже пізно міг користати з доступної другим науки, однак обдарений незвичайними, небуденними здібностями, таланом, пророчим даром і серцем, що було дуже чутливе на всяку кривду — став пророком свого народу. Мені здається, що ніякий поет цілого культурного світа не зіллявся з народом, з якого вийшов в одну єдність, не був таким вірним відгомонам змагань, бажань та мрій свого народу, як Шевченко. Переповнений незмірною любовію до свого народу та до рідного краю, Шевченко найкраще зрозумів та відчув ту страшну кривду, що діялась українському народові, то невиносиме положення, в якому находилась Україна. І нічим інчим тільки турботою про визволення її з того положення виповнив він ціле своє життя.

Перегляньте його Кобзаря, то євангеліє українського народу, ту правдиву криницю найблагородніших мрій та думок! Прочитайте ту єдину в своєму роді книжку на цілому світі від першої до останньої букви! Що там знайдете? На кожній сторінці перед очима поета славна минувшина України, якась така ясна, така світла, така гарна:

Було колись в Україні —
Ревіли гармати;
Було колись — Запорожці
Вміли панувати!
Панували добували
І славу і волю...

Було колись добре жити
На тій Україні".

А рядом з ньюю, з тою минувшиною стоїть перед його віщими очима тепершнє поневолення, як страшна примара, як чорна хмара. Все чує його чутливе серце, все воно бачить. Плач мученого кріпацькою люди, сльози матери-вдовиц, якій насильно забрали сина-одинака

у салдати, мука зведеної пансьм-нелюдом або москалем-салдатом дівчини — це все, що гризе душу поета.

Читаючи слова Шевченкових творів, приходиться часто дивуватися, звідкіля це все в нього взялося: і це незвичайно тонке розуміння всього, що діялося докола нього, і те почуття правди, і та сила і відвага, з якими він виступав в обороні тої правди, і та любов до свого поневоленого люду. Та злишне тут диеванне. Бо:

...„Господь, любя своїх людей,
Послав на землю їм пророка —
Свою любов благовістить,
Святому розуму учить“.

І без сумніву, Шевченко ніхто інчий, як зісланий Богом пророк українського народу, що своїм пламенним словом в найлютішому часі нашої історії станув в обороні тих потоптаних, тих поневолених, тих покривджених. Шевченко, уживаючи в своїх безсмертних творах українського пониженого слова, української мови — поставив її на рівні з мовами всіх культурних народів цілого світа. Шевченко, а ніхто інчий виховав ті кадри свідомих наших громадян, що стоять тепер на чолі українського народу. Шевченко

І можеб ці його слова не мали такої великої сили, як-би вони не були припечатані найвимовнішою печатю, бо печатю його власного, важкого, десятилітнього страждання, на яке засудили його кати за любов до України. Як велика мусіла бути та любов, коли її така тяжка кара не зломила. Ми читаємо її, ту любов в кожній стрічці його творів, ми чуємо її в кожному його слові.

І коли ми рік-річно святкуємо роковини Шевченкових уродин і смерти на те, щоб віддати йому наш поклін і нашу найвищу для його пошану, то в великій часті святкуємо також на те, щоб поставити перед очі загалу той взірць найвищої, найбільшої любови свого народу і свого краю, тої любови, що доводить до посвяти особистого майна, особистого щастя, а навіть життя для України. Святкуємо в великій часті також на те, щоб в тій бездонній криниці любови і віри в краще будуще зачерпнути нових сил до верстання нашого тернистого шляху.

I.

.. Світе тихий, краю мій,
Моя Україно!
За що тебе сплюндровано,
За що мамо гинеш?

Чи можна знайти кращі, чи можна знайти ніжніші, повніші великої любови слова, як ті чотири стрічки?

Бачучи те усе, що діється на Україні, Шевченко запитується, завіщо Україна мусить переносити такі терпіння, такі муки. Він бачить, що Москалі причина того всього лиха, Москалі, що здусили Україну в своїх захланних кігтях. І йому нагадується 1654 рік.

Тоді Богдан Хмельницький, найбільший гетьман України, дух

українського, народнього, визвольного руху, переможець ворожих військ з над Жовтих Вод, з під Корсуня, Пилявців, Зборова та Батога, творець другої самостійної української держави, побачивши, що навряд чи устоїться молода республіка перед навалою ворогів, рішив за згодою старшини і народа ввійти в союз з Московщиною, щоб тим самим знайти опікуна та оборонця української самостійности. І зіхалася знана рада в місті Переяславі. Приїхав Хмельницький зі старшиною, а від царя приїхали московські бояре. Заключено згоду. І хоч умови тої згоди були корисні для України, то однак вже на тій самій раді в Переяславі сталося щось, що заповідало віроломність Московщини і дуже боляче вдарило по струнах української душі, відразу знеохочуючи всіх до нового опікуна та відбираючи всяке довіре до його. Була це іменчо справа з присягою. Боявся гетьман, щоб Москалі коли-небудь не зрадили України та не потоптали заключеної умови і зажадав, щоб цар присягнув на хрест, що додержить своїх обітниць. Та бояре, що говорили в імені царя, відказали: „Наш цар самодержець і ніколи не присягає своїм підданам“!

Можна уявити собі, що діялось тоді в душі Хмельницького та народу, що був на переяславській раді, коли вони почули такі слова. З якою горечю вони мусіли зрозуміти та прийняти до відома, що з вольного народу, який власними силами і власною кровю визволився з одних пут, вони стають підданими, то значить ні більш ні менш як невольниками самодержця, царя московського.

Можна ще було завернути з тої дороги, можна ще було в останній хвилі відказатися від злуки, але часи були погані. З двох сторін сунули на Україну вороги, а Вона окровзвлена по шестирічній завзятій війні немала сили, снаги і змоги дальше боротися і боронитися. Їй треба було когось, щоб заступився за Ньою. І хоч видно було, що з очей такого опікуна, як московський цар, не гарно світиться. — не було інчої ради. Тому гетьман присягнув на союз з Москвою, злучивши з ньою Україну як рівну з рівною. Україна мала бути зовсім самостійною державою, мала вибирати собі гетьмана по власній волі і вподобі, мала мати своє військо і могла навіть вести на власну руку заграничну політику. На папері було все найкраще, а в дійсности все найстрашніше. В 1654 му році попала Україна в руки своєму найстрашнішому ворогові, що держав її в своїх лапах аж до 1917 року. Рівно двісташістьдесят і три роки, більше як чверть тисячеліття.

І той час від хвилі переяславської присяги аж до вибуху революції в 1917 р. — то одно пасмо страшних мук, один ряд невиносимих катовань, яких зазнала Україна під владою Московщини. Зараз від першої хвилі по переяславській угді Москалі забули зовсім про те, що Україна злучилася в Москвою як рівна з рівною, а почали уважати її за країну здобуту війною. Вислали туди свої війська начеб то на те, щоб боронити Україну перед її ворогами, а в дійсности на те тільки, щоб скріпити над Нею своє панування. Війська ті кватирували по українських селах. „І важкі були ті московські кватири — каже історія Ніяке обійстя, ніяка хата, ніяке поле, ні город не могли встояти перед московськими салдагами. Всюди був розбій, грабж

і крадіж. Не помагало й те, що Українці давали Москалям самі, що було треба — московським салдатам все було мало, вони нищили й руйнували все й усюди, розбивали людей, знущалися над бідним народом гірше бісурман. Хто хотів би оборонити своє добро і виступав проти Москвинів, того вязнили як бунтівника, судили й вивозили в Московщину, на тяжке, безповоротне заслання”.

Щоб укріпитися гаразд на Україні треба було укріпитися в першій мірі в її столиці, в Києві. Треба було отже там збудувати ґрівость (фортецю). І на цю фортецю подобалась Москалям якраз площа київської катедральної церкви св. Софії. Ніщо не допомгло: ні протести митрополита, ні заборона гетьмана; на площі св. Софії станула московська фортеця, що мала бути опорою московського панування.

Побачив те все Хмельницький і зрозумів, що не буде Україні добра від такого опікуна, тимбільше, що опікун почав годитися з її ворогами. Почав Хмельницький шукати нового союзника, щоб при його допомчі визволитись з московського ярма. Та смерть не дозволила йому цього dokonати.

Не вдалося цього dokonати ні Виговському, ні Брюховецькому ні Дорошенкови ані навіть наймудрішому з гетьманів — Мазепі, за котрого в битві під Полтавою лягла саможітність України.

Прийшла черга на останніх гетьманів, Полуботка і Розумовського, з яких першого цар Петро I. Великий замучив в тюрмі, а далі на Запорожську Січ, яку цариця Катерина II. казала знищити, а останнього кошового Кальнишевського замкнути в тюрму до смерті.

Про тих двох царів-катів каже Шевченко:

„Се той Первий, що роспинав
Нашу Україну,
А Вторая dokonала
Вдову, сиротину”.

І дійсно Катерина II. dokonала Україну. По зруйнуванню Січі не стало вже сили, що станула б в обороні України та в обороні прав поневоленого українського народу. Москалі стали уважати Україну за частину своєї великанської держави та позаводили у ній свої порядки. До кожного більшого города України прислано московського воєводу та понастановлювано скрізь московських урядників, яких мови наш народ не розумів. Скасовано українські школи, а заведено московські та понасилано до них учителями всяких зайдів-Москалів; хто признавався українцем не міг дістати посади. Хто говорив по українськи, того називано бунтівником та висмівано його мову. Навіть священникам наказали правити в церквах виговорюючи слова на московський лад. Одним словом лізли в українську душу зі своїми московськими, обмазачими гразюкою чобітьми.

З України вивезено всі українські історичні памятники та поміщувано в московських музеях. Але того всего мало було неситим, Вони взалися до роскопування могил, тих німих свідків нашої слави. сподіючись там знайти великі скарби.

З роспукою говорить про те своє важке положення Україна в поезії Шевченка:

...„Степи мої запродані
Сини мої на чужині,
На чужій роботі;
Дніпро, брат мій, висихає
Мене покидає,
І могили мої милі
Москаль розриває“.

І справді важко було нашому народові дивитися на те, що тяжкий ворог розкопує, розриває ті могили, які якісь благородні руки насипали на вічну пам'ять про героїські діла наших предків, які покрили тих, що за Україну віддали те, що може бути у людини найціннішого — життя. І тому зрозумілий для нас біль Шевченка в словах:

...„Моя Україно!
За що тебе сплюндрували“?

І тому зрозумілий для нас той важкий докір, який робить поет найбільшому нашому гетьманові, Хмельницькому.

А однак навіть серед такого страшного положення Шевченко не тратить віри в краще майбутнє і радить нам не зневірюватися та не опускаючи безсильно рук у розпуці. Він заповідає, що коли український народ матиме національну гідність і схоче бути вольним, то:

„Забудеться срамотня,
Давная година
І оживе добра слава —
Слава України“.

II.

Сьогодні й ліку немає тим всім, що плюндрували Україну впродовж століть, що її нищили, обдирали. І хоч кілька витрачено зусиль, хоч кілька пролито крові — досі Україна не могла позбутися своїх ріжного рода опікунів, не могла визволитися з ворожого ярма. Згадуючи ті визвольні боротьби Шевченко каже:

...„добували
І славу, і волю, —
Минулося, осталися
Могили по полю!
Високі ті могили,
Де лягло спочити
Козацьке біле тіло
В китайку повите,
Високі ті могили
Чорніють як гори
Та про волю нишком в полі
З вітрами говорять“.

Деж справді, в якому закутку нашої землі немає тих могил?

Високий курган під Полтавою нагадує сумний кінець полтавської битви; десь там далеко, на півночі стоять на сторожі нашої слави могили: Дорошенка і замучених в тюрмі Полуботка та Кальнишевського, там знова на півдні, на чужій землі, в самотнім гробі Мазепа мріє про волю України. Від Сяну аж до Дону розсипані могили Українських Січових Стрільців, а по цілیم Правобережжю „снять свої солодкі сни про долю-волю вітчизни“ у своїх позападаних з похиле-

ними хрестиками могилах стрільці Галицької та козаки Надніпрянської Армії. Нема кутка без могил! Україна ціла — одна велика могила!

Тоді, коли вибила година великої російської революції, коли народи незмірної імперії, що досі „од Молдаванина до Фінна на всіх язиках мовчали“ скинули з престола вічно п'яного самодержця, тоді зійшло також сонце волі для українського народу, надійшов час визволення. І заворушився народ на цілій українській землі як довга вона та широка. Повстала Українська держава. А після того розвалилася і друга тюрма народів. І друга частина українського народу зажила вільним життям. І здавалося тоді, що ніщо вже не зможе здусити того великанського руху, що розвинувся тоді на Україні, що ніщо не зможе затемнити, заслонити того яркого сонця-свободи. А однакж сталося інакше. Визволення з ярма всіх частин української землі і з'єднання їх в одну самостійну, незалежну, велику українську державу пройшло наче гарний, ясний сон, що лишає по собі тільки жаль невисказаний і тугу невимовну.

ДОДАТОК ДО Ч. 18. „НОВОГО ЧАСУ“.

ЛЬВІВ 1924.

